

ЩОДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ СПОРТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА СПОРТИВНОГО ПРАВА

Як відомо, галузь права — відносно самостійна сукупність юридичних норм, яка регулює якісно однорідну сферу (рід) суспільних відносин специфічним методом правового регулювання. Як юридична цілісність галузь права є відносно замкнутою, автономною підсистемою правового регулювання. Головне її призначення — забезпечити стосовно певної області суспільних відносин специфічний режим правового регулювання за допомогою сукупності характерних за природою і специфічних за юридичним змістом правових засобів.

Упорядкований системний характер права передбачає не тільки поєднання норм в спільну цілісність, але і створення можливостей для диференціації галузей права однієї від іншої. Юридичний режим характеризує правовий стан суб'єктів права; законні засоби реалізації прав і виконання обов'язків та державно-правові заходи, які спрямовані на забезпечення неухильної реалізації правових норм в конкретних правових відносинах. Завдяки юридичному режиму забезпечується ефективна дія як галузі права в цілому, так і кожного її компонента на рівні правових інститутів, підгалузей права (при їх наявності), конкретних норм. Критеріями розподілення норм за галузями права є: предмет правового регулювання (сукупність суспільних відносин, які врегульовані правом), метод правового регулювання (специфічний спосіб владного впливу держави на суспільні відносини, здійснюваний за допомогою правових норм та інших юридичних засобів, прийомів і методів).

Інститут права, як відомо, відокремлена система юридичних норм, які регулюють певну групу однорідних суспільних відносин, це сукупність таких суттєвих і самостійних норм права, що утворюють окремий інститут права в межах галузі права. Інакше — це частина норм певної галузі чи підгалузі права, яка регулює конкретний вид чи сторону однорідних відносин.

У науці нема чіткого і вичерпного визначення галузевої структури права у зв'язку з різними підходами до предметної їх диференціації, а також і до розмежування методів правового регулювання.

Правовий інститут є структурним елементом галузі права, що об'єднує споріднені правові норми й відрізняється від галузі права

обсягом відносин, які регламентуються.

До ознак інституту права належать: наявність сукупності нормативних приписів, юридична однорідність названих приписів, об'єднання правових норм стійкими закономірностями і зв'язками, які віддзеркалюються в юридичних приписах і в цілому в праві.

Серед інститутів розрізняють галузеві, які утворюються нормами однієї галузі права (наприклад, інститут необхідної оборони в кримінальному праві чи інститут громадянства у конституційному праві) та міжгалузеві, що об'єднують норми, які належать до різних галузей права (наприклад, інститут відповідальності за екологічні правопорушення чи інститут формування законодавчого органу нашої держави, що утворюються сукупністю норм), правових норм, засобом надання їм об'єктивності, визначеності, загальності. На відміну від системи права, система законодавства характеризує її форму, зовнішній вираз, тобто це внутрішня структура законодавства, що складається з взаємопов'язаних нормативно-правових актів у тій чи іншій сфері суспільного життя. Вона формується шляхом видання та систематизації правових актів.

Система законодавства має, як і система права, певну структуру, яка визначається інтересами держави, необхідністю правового регулювання, певними узгодженістю і єдністю між інститутами права. На практиці виокремлення нової галузі або підгалузі законодавства часто ставить питання про інституціоналізацію галузі або підгалузі права в майбутньому.

У залежності від об'єкта правового регулювання може складатися комплексна система законодавства, наприклад, природоохоронне законодавство, екологічне законодавство тощо.

Співвідношення системи права і системи законодавства.

Право і законодавство взаємопов'язані, але не тотожні явища. Систему права потрібно відрізнити від системи законодавства. Вони співвідносяться як зміст і форма його виразу.

Система законодавства виражає правові норми, правові інститути, підгалузі і галузі права, а також принципи права. Крім того, за своїм обсягом законодавство включає також правові поняття, завдання, цілі та мотиви прийняття нормативно-правових актів, декларації, преамбули, програмні положення, механізм реалізації нормативних актів і норм права. Законодавство не співпадає з галузями. Динаміка розвитку законодавства відбувається в тому числі і через утворення численних міжгалузевих інститутів. Особливо це відбувається на зіткненні адміністративно-правового, екологічно-правового, господарсько-правового та фінансово-правового регулювання.

В структурі сучасних суспільних відносин, у суспільному житті

з часом актуалізуються ті чи інші сфери, що створюють необхідність, актуалізують проблеми комплексного їх нормативно-правового забезпечення. Однією з таких сфер є відносини фізичної культури та спорту.

Юридичні норми "спортивного права" закріплені зокрема в Законі України "Про фізичну культуру і спорт", але вони не зовсім чіткі.

Фізкультурно-спортивна діяльність є окремим типом суспільної активності в якій сфокусовані приватні та публічні інтереси з приводу: здоров'я, працездатності, змагальної форми досягнень, масових публічних заходів, господарчого забезпечення, господарської діяльності, функціонування господарських організацій, здійснення державної підтримки спорту, тощо.

Правова природа "спортивного права" є міждисциплінарною, виходячи із складної гетерогенної природи спортивних відносин. "Спортивне право" є комплексом, що включає в себе запозичення та адаптацію правових механізмів та правових засобів цілої низки інститутів галузей права: конституційного права, цивільного права, адміністративного права, господарського права та трудового права. Розробники закону України "Про фізичну культуру і спорт" не завжди виходили із складної комплексної правової природи спортивних відносин, що призвело фактично до низької ефективності норм цього нормативно-правового акту, включаючи його численні прогалини, декларативність, відсутність системного підходу до предмету правового регулювання.

"Спортивне право" є галуззю законодавства, що має сукупність законів та нормативних актів, які регулюють однорідні та порівняльно самостійні групи суспільних відносин. У даному випадку методом регулювання виступає диспозитивний метод, тобто такий, який передбачає варіанти поведінки учасників суспільних відносин, а не вплив на них з боку органів публічної влади.

На жаль, в Україні на сьогодні немає жодного учбового закладу, навчальною програмою якого було б передбачено підготовку фахівців саме з напрямку "спортивне право". Більш того, немає навіть окремих дисциплін, пов'язаних з відповідною проблематикою. Як приклад в цьому питанні можна навести Російську Федерацію, де спортивне право вже активно вивчається в університетах, а також організуються міжнародні конференції з питань спортивного права.